
Shri Shiva Mahapurana Mahatmyam

श्रीशिवमहापुराणं माहात्म्यम्

Document Information

Text title : ShivapurAna Mahatmyam

File name : shivapurANamAhAtmyam.itx

Category : shiva, purana, shivapurANA

Location : doc_purana

Proofread by : Revathy Rajaraman

Latest update : July 4, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 14, 2024

sanskritdocuments.org

શ્રીશિવમહાપુરાણં માહાત્મ્યમ્

॥ શ્રીગણેશાય નમઃ ॥

॥ શ્રીગૌરીશકુરાભ્યાં નમઃ ॥

૦.૧ પ્રથમોઽધ્યાયઃ તન્મહિમવાર્ણનમ્

શૌનક ઉવાચ ।

હે હે સૂત મહાપ્રાજ્ઞ સર્વસિદ્ધાન્તવિત્ પ્રભો ।

આખ્યાહિ મે કથાસારં પુરાણાનાં વિશેષતઃ ॥ ૧ ॥

સદાચારશ્ચ સદ્ભક્તિર્વિવેકો વર્ધતે કથમ્ ।

સ્વવિકારનિરાસશ્ચ સજ્જનૈઃ ક્રિયતે કથમ્ ॥ ૨ ॥

જીવાશ્ચાસુરતાં પ્રાપ્તાઃ પ્રાયો ઘોરે કલાવિહ ।

તસ્ય સંશોધને કિં હિ વિદ્યતે પરમાયનમ્ ॥ ૩ ॥

યદસ્તિ વસ્તુ પરમં શ્રેયસાં શ્રેય ઉત્તમમ્ ।

પાવનં પાવનાનાં ચ સાધનં તદ્દદાધુના ॥ ૪ ॥

યેન તત્સાધનેનાશુ શુદ્ધ્યત્યાત્મા વિશેષતઃ ।

શિવપ્રાપ્તિર્ભવેત્તાત સદા નિર્મલચેતસઃ ॥ ૫ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ધન્યસ્ત્વં મુનિશાર્દૂલ શ્રવણપ્રીતિલાલસઃ ।

અતો વિચાર્ય સુધિયા વચ્ચિ શાસ્ત્રં મહોત્તમમ્ ॥ ૬ ॥

સર્વસિદ્ધાન્તનિષ્પત્તિર્ભક્ત્યાદિકવિવર્ધનમ્ ।

શિવતોષકરં દિવ્યં શૃણુ વત્સ રસાયનમ્ ॥ ૭ ॥

કાલવ્યાલમહાત્રાસવિધ્વંસકરમુત્તમમ્ ।

શૈવં પુરાણં પરમં શિવેનોક્તં પુરા મુને ॥ ૮ ॥

सनत्कुमारस्य मुनेरुपदेशात् परादरात् ।
 व्यासेनोक्तं तु सङ्क्षेपात् कविजानां छिताय च ॥ ८ ॥
 अतस्मादपरं किञ्चित्पुराणार्थैवतो मुने ।
 न विद्यते मनःशुद्ध्यै कविजानां विशेषतः ॥ १० ॥
 जन्मान्तरे भवेत् पुण्यं मल्लस्य सुधीमतः ।
 तस्य प्रीतिर्भवेत्तत्र महाभाग्यवतो मुने ॥ ११ ॥
 अतश्छिवपुराणं हि परमं शास्त्रमुत्तमम् ।
 शिवरूपं क्षितौ ज्ञेयं सेवनीयं च सर्वथा ॥ १२ ॥
 पठनाच्छ्रवणादस्य भक्तिमात्ररसतमः ।
 सद्यः शिवपदप्राप्तिं लभते सर्वसाधनात् ॥ १३ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन काङ्क्षितं पठनं नृभिः ।
 तथास्य श्रवणं प्रेमणा सर्वकामफलप्रदम् ॥ १४ ॥
 पुराणश्रवणार्थम्भोर्निष्पापो जायते नरः ।
 भुक्त्वा भोगान् सुविपुलान् शिवलोकमवाप्नुयात् ॥ १५ ॥
 राजसूयेन यत्पुण्यमग्निष्टोमशतेन च ।
 तत् पुण्यं लभते शम्भोः कथाश्रवणमात्रतः ॥ १६ ॥
 ये शृण्वन्ति मुने शैवं पुराणं शास्त्रमुत्तमम् ।
 ते मनुष्या न मन्तव्या रुद्रा एव न संशयः ॥ १७ ॥
 शृण्वतां तत् पुराणं हि तथा कीर्तयतां च तत् ।
 पादाम्भुजरजस्येव तीर्थानि मुनयो विदुः ॥ १८ ॥
 गन्तुं निःश्रेयसं स्थानं येऽभिवाञ्छन्ति देहिनः ।
 शैवं पुराणममलं भक्त्या शृण्वन्तु ते सदा ॥ १९ ॥
 सदा श्रोतुं यद्यशक्तो भवेत् स मुनिसत्तम ।
 नियतात्मा प्रतिदिनं शृणुयाद्वा मुहूर्तकम् ॥ २० ॥
 यदि प्रतिदिनं श्रोतुमशक्तो मानवो भवेत् ।
 पुण्यमासादिषु मुने शृणुयाच्छिवपुराणकम् ॥ २१ ॥
 मुहूर्तं वा तदर्थं वा तदर्थं वा क्षणं च वा ।
 ये शृण्वन्ति पुराणं तत्र तेषां दुर्गतिर्भवित् ॥ २२ ॥

તત્પુરાણં ચ શૃણ્વાનઃ પુરુષો યો મુનીશ્વર ।
 સ નિસ્તરતિ સંસારં દગ્ધ્વા કર્મમહાટવીમ્ ॥ ૨૩ ॥
 યત્પુણ્યં સર્વદાનેષુ સર્વયજ્ઞેષુ વા મુને ।
 શમ્ભોઃ પુરાણશ્રવણાત્તદ્ધલં નિશ્ચલં ભવેત્ ॥ ૨૪ ॥
 વિશેષતઃ કલૌ શૈવપુરાણશ્રવણાદૃતે ।
 પરો ધર્મો ન પુંસાં હિ મુક્તિસાધનકૃન્મુને ॥ ૨૫ ॥
 પુરાણશ્રવણં શમ્ભોર્નામસફૂર્તિતં તથા ।
 કલ્પદ્રુમફલં સમ્યક્ મનુષ્યાણાં ન સંશયઃ ॥ ૨૬ ॥
 કલૌ દુર્મેધસાં પુંસાં ધર્માચારોજ્જિતાત્મનામ્ ।
 હિતાય વિદધે શમ્ભુઃ પુરાણાખ્યં સુધારસમ્ ॥ ૨૭ ॥
 એકોઽજરામરઃ સ્યાદ્દૈ પિબન્નેવામૃતં પુમાન્ ।
 શમ્ભોઃ કથામૃતં કુર્યાત્ કુલમેવાજરામરમ્ ॥ ૨૮ ॥
 સદા સેવ્યા સદા સેવ્યા સદા સેવ્યા વિશેષતઃ ।
 એતચ્છિવપુરાણસ્ય કથા પરમપાવનિ ॥ ૨૯ ॥
 એતચ્છિવપુરાણસ્ય કથાશ્રવણમાત્રતઃ ।
 કિં બ્રવીમિ ફલં તસ્ય શિવશ્ચિત્તં સમાશ્રયેત્ ॥ ૩૦ ॥
 ચતુર્વિંશતિસાહસ્રો ગ્રન્થોઽયં સમસંહિતઃ ।
 ભક્તિત્રિકસુસમ્પૂર્ણઃ શૃણુયાત્તં પરાદરાત્ ॥ ૩૧ ॥
 વિઘ્નેશ્વરસંહિતાધા દ્વિતીયા રુદ્રસંહિતા ।
 તૃતીયા શતરુદ્રાખ્યા કોટિરુદ્રા ચતુર્થિકા ॥ ૩૨ ॥
 પચ્ચમ્યુમાસંહિતોક્તા ષષ્ઠી કૈલાસસંહિતા ।
 સપ્તમી વાયવીયાખ્યા સપ્તૈવં સંહિતા ઇલ ॥ ૩૩ ॥
 સપ્તમસંહિતં દિવ્યં પુરાણં શિવસંજ્ઞકમ્ ।
 વરીવર્તિ બ્રહ્મતુલ્યં સર્વોપરિ ગતિપ્રદમ્ ॥ ૩૪ ॥
 એતચ્છિવપુરાણં હિ સમસંહિતમાદરાત્ ।
 પરિપૂર્ણં પઠેદ્યસ્તુ સ જીવન્મુક્ત ઉચ્યતે ॥ ૩૫ ॥
 પુમાનજ્ઞાનતસ્તાવદ્ ભ્રમતેઽસ્મિન્ભવે મુને ।

यावत्कर्णगतं नास्ति पुराणं शैवमुत्तमम् ॥ ३६ ॥

किं श्रुतेर्बहुभिः शास्त्रैः पुराणैश्च भ्रमावहैः ।

शैवं पुराणमेकं हि मुक्तिदानेन गर्जति ॥ ३७ ॥

अतस्त्रिवपुराणस्य कथा भवति यद्गुह्ये ।

तीर्थभूतं हि तद् गेहं वसतां पापनाशनम् ॥ ३८ ॥

अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि य ।

कलां शिवपुराणस्य नार्हन्ति जलु षोडशीम् ॥ ३९ ॥

तावत् स प्रोच्यते पापी पापकृन्मुनिसत्तम ।

यावत्त्रिवपुराणं हि न शृणोति सुभक्तितः ॥ ४० ॥

गङ्गाद्याः पुण्यनद्यश्च सप्तपुर्यो गया तथा ।

अतस्त्रिवपुराणस्य सभतां यान्ति न क्वचित् ॥ ४१ ॥

नित्यं शिवपुराणस्य श्लोकं श्लोकार्धमेव य ।

स्वमुग्धेन पठेद्भक्त्या यदीच्छेत् परमां गतिम् ॥ ४२ ॥

अतस्त्रिवपुराणं यो वाचयेदर्थतोऽनिशम् ।

पठेद्वा प्रीतितो नित्यं स पुण्यात्मा न संशयः ॥ ४३ ॥

अन्तकाले हि यश्चैनं शृणुयाद्भक्तितः सुधीः ।

सुप्रसन्नो भोशानस्तस्मै यच्छति स्वं पदम् ॥ ४४ ॥

अतस्त्रिवपुराणं यः पूजयेन्नित्यमादरात् ।

स भुक्त्वेलाभिलाप्तां कामानन्ते शिवपदं लभेत् ॥ ४५ ॥

अतस्त्रिवपुराणस्य कुर्वन्नित्यमतन्द्रितः ।

पट्टवस्त्रादिना सम्यक् सत्कारं स सुभी सदा ॥ ४६ ॥

शैवं पुराणममलं शैवसर्वस्वमादरात् ।

सेवनीयं प्रयत्नेन परत्रेह सुप्तेषुना ॥ ४७ ॥

यत्तुर्वर्गप्रदं शैवं पुराणममलं परम् ।

श्रोतव्यं सर्वदा प्रीत्या पठितव्यं विशेषतः ॥ ४८ ॥

वेदेतिहासशास्त्रेषु परं श्रेयस्करो भवत् ।

शैवं पुराणं विज्ञेयं सर्वथा हि मुमुक्षुभिः ॥ ४९ ॥

શૈવં પુરાણમિદમાત્મવિદાં વરિષ્ઠં

સેવ્યં સદા પરમવસ્તુ સતા સમર્થ્યમ્ ।

તાપત્રયાભિશમનં સુખદં સદૈવ

પ્રાણપ્રિયં વિધિહરીશમુખામરાણામ્ ॥ ૫૦ ॥

વન્દે શિવપુરાણં હિ સર્વદાહં પ્રસન્નધીઃ ।

શિવઃ પ્રસન્નતાં યાયાદ્ દદ્યાત્સ્વપદયો રતિમ્ ॥ ૫૧ ॥

ઇતિ શ્રીસ્કાન્દે મહાપુરાણે શિવપુરાણમાહાત્મ્યે તન્મહિમવર્ણનં નામ પ્રથમોઽધ્યાયઃ ॥ ૧ ॥

૦.૨ દ્વિતીયોઽધ્યાયઃ દેવરાજમુક્તિવર્ણનમ્

શૌનક ઉવાચ ।

સૂત સૂત મહાભાગ ધન્યસ્ત્વં પરમાર્થવિત્ ।

અદ્ભુતેયં કથા દિવ્યા શ્રાવિતા કૃપયા હિ નઃ ॥ ૧ ॥

અઘૌઘવિધ્વંસકરી મનઃશુદ્ધિવિધાયિનિ ।

શિવસન્તોષજનની કથેયં નઃ શ્રુતાદ્ભુતા ॥ ૨ ॥

એતત્કથાસમાનં ન ભુવિ કિઞ્ચિત્ પરાત્પરમ્ ।

નિશ્ચયેનેતિ વિજ્ઞાતમસ્માભિઃ કૃપયા તવ ॥ ૩ ॥

કે કે વિશુદ્ધ્યન્ત્યનયા કથયા પાપિનઃ કલૌ ।

વદ તાન્ કૃપયા સૂત કૃતાર્થ ભુવનં કુરુ ॥ ૪ ॥

સૂત ઉવાચ ।

યે માનવાઃ પાપકૃતો દુરાચારરતાઃ ખલાઃ ।

કામાદિનિરતા નિત્યં તેઽપિ શુદ્ધ્યન્ત્યનેન વૈ ॥ ૫ ॥

જ્ઞાનયજ્ઞઃ પરોઽયં વૈ ભુક્તિમુક્તિપ્રદઃ સદા ।

શોધનઃ સર્વપાપાનાં શિવસન્તોષકારકઃ ॥ ૬ ॥

તૃષ્ણાકુલાઃ સત્યહીનાઃ પિતૃમાતૃવિદૂષકાઃ ।

દામ્ભિકા હિંસકા યે ચ તેઽપિ શુદ્ધ્યન્ત્યનેન વૈ ॥ ૭ ॥

સ્વવર્ણાશ્રમધર્મેભ્યો વર્જિતા મત્સરાન્વિતાઃ ।

જ્ઞાનયજ્ઞેન તેઽનેન સમ્પુનન્તિ કલાવપિ ॥ ૮ ॥

છલચ્છ્રઘ્નકરા યે ચ યે ચ કૂરાઃ સુનિર્દયાઃ ।

ज्ञानयज्ञेन तेऽनेन सम्पुनन्ति कलावपि ॥ ८ ॥
 ब्रह्मस्वपुष्टाः सततं व्यभियाररताश्च ये ।
 ज्ञानयज्ञेन तेऽनेन सम्पुनन्ति कलावपि ॥ १० ॥
 सदा पापरता ये य ये शठाश्च दुराशयाः ।
 ज्ञानयज्ञेन तेऽनेन सम्पुनन्ति कलावपि ॥ ११ ॥
 मलिना दूर्ध्वयोऽशान्ता देवताद्रव्यभोजिनः ।
 ज्ञानयज्ञेन तेऽनेन सम्पुनन्ति कलावपि ॥ १२ ॥
 पुराणस्यास्य पुण्यं सन्महापातकनाशनम् ।
 भुक्तिमुक्तिप्रदं यैव शिवसन्तोषहेतुकम् ॥ १३ ॥
 अत्रैवोदाहरन्तीममितिहासं पुरातनम् ।
 यस्य श्रवणमात्रेण पापहानिर्भवत्यलम् ॥ १४ ॥
 आसीत् किरातनगरे ब्राह्मणो ज्ञानदुर्बलः ।
 दरिद्रो रसविकेता वेदधर्मपराङ्मुखः ॥ १५ ॥
 सन्ध्यास्नानपरिब्रष्टो वैश्यवृत्तिपरायणः ।
 देवराजं प्रति प्यातो विश्वस्तजनवञ्चकः ॥ १६ ॥
 स विप्रान् क्षत्रियान् वैश्यान् शूद्रांश्चापि तथापरान् ।
 उत्वा नानामिषेणैव तत्तद्धनमपाहरत् ॥ १७ ॥
 अधर्माद् बहुवित्तानि पश्चात्तेनार्जितानि वै ।
 न धर्माय धनं तस्य स्वल्पञ्चापीड पापिनः ॥ १८ ॥
 ओकद्वैकतडागे स स्नातुं यातो महीसुरः ।
 वेश्यां शोभावतीं नाम दृष्ट्वा तत्रातिविह्वलः ॥ १९ ॥
 स्ववशं धनिनं विप्रं ज्ञात्वा लृष्टाथ सुन्दरी ।
 वार्तालापेन तस्थितं प्रीतिमत्समजायत ॥ २० ॥
 स्त्रियं कर्तुं स तां मेने पतिं कर्तुं य सा तथा ।
 एवं कामवशौ भूत्वा बहुकालं विजड्रतुः ॥ २१ ॥
 आसने शयने पाने भोजने क्रीडने तथा ।
 दम्पतीव सदा द्वौ तु ववृताते परस्परम् ॥ २२ ॥

માત્રા પિત્રા તથા પત્ન્યા વાસિતોડપિ પુનઃ પુનઃ ।
નામન્યત વચસ્તેષાં પાપવૃત્તિપરાયણઃ ॥ ૨૩ ॥

એકદેષ્યાવશાદ્ રાત્રૌ માતરં પિતરં વધૂમ્ ।
પ્રસુમાન્ ન્યવધીદ્ દુષ્ટો ધનં તેષાં તથાહરત્ ॥ ૨૪ ॥
આત્મનીનં ધનં યચ્ચ પિત્રાદીનાં તથા ધનમ્ ।
વેશ્યાયૈ દત્તવાન્ સર્વં કામી તદ્ગતમાનસઃ ॥ ૨૫ ॥

સોડભક્ષ્યભક્ષકઃ પાપી મદિરાપાનલાલસઃ ।
એકપાત્રે સદાભૌક્ષીત્ સવેશ્યો બ્રાહ્મણાધમઃ ॥ ૨૬ ॥

કદાચિદૈવયોગેન પ્રતિષ્ઠાનમુપાગતઃ ।
શિવાલયં દદર્શાસૌ તત્ર સાધુજનાવૃતમ્ ॥ ૨૭ ॥

સ્થિત્વા તત્ર ચ વિપ્રોડસૌ જવરેણાતિપ્રપીડિતઃ ।
શુશ્રાવ સતતં શૈવીં કથાં વિપ્રમુખોદ્ગતામ્ ॥ ૨૮ ॥

દેવરાજશ્ચ માસાન્તે જવરેણાપીડિતો મૃતઃ ।
બદ્ધો યમભટ્ટૈઃ પાશૈર્નીતો યમપુરં બલાત્ ॥ ૨૯ ॥

તાવસ્થિવગણાઃ શુભ્રાસ્ત્રિશૂલાઞ્ચિતપાણયઃ ।
ભસ્મભાસિતસર્વાઙ્ગા રુદ્રાક્ષાઞ્ચિતવિગ્રહાઃ ॥ ૩૦ ॥

શિવલોકાત્ સમાગત્ય કુહ્લા યમપુરીં યયુઃ ।
તાડયિત્વા તુ તદ્દૂતાંસ્તર્જયિત્વા પુનઃ પુનઃ ॥ ૩૧ ॥

દેવરાજં સમામોચ્ય વિમાને પરમાદ્ભુતે ।
ઉપવેશ્ય યદા દૂતાઃ કૈલાસં ગન્તુમુત્સુકાઃ ॥ ૩૨ ॥

તદા યમપુરીમધ્યે મહાકોલાહલોડભવત્ ।
ધર્મરાજસ્તુ તં શ્રુત્વા સ્વાલયાદ્ બહિરાગમત્ ॥ ૩૩ ॥

દૃષ્ટ્વાથા ચતુરો દૂતાન્ સાક્ષાદ્ રુદ્રાનિવાપરાન્ ।
પૂજયામાસ ધર્મજ્ઞો ધર્મરાજો યથાવિધિ ॥ ૩૪ ॥

જ્ઞાનેન ચક્ષુષા સર્વં વૃત્તાન્તં જ્ઞાતવાન્ યમઃ ।
ન ભયાત્ પૃષ્ટવાન્ કિઞ્ચિચ્છમ્ભોર્દૂતાન્ મહાત્મનઃ ॥ ૩૫ ॥

પૂજિતાઃ પ્રાર્થિતાસ્તે વૈ કૈલાસમગમંસ્તદા ।
દદુઃ શિવાય સામ્બાય તં દયાવારિરાશયે ॥ ૩૬ ॥

ધન્યા શિવપુરાણસ્ય કથા પરમપાવાની ।

યસ્યાઃ શ્રવણમાત્રેણ પાપીયાનપિ મુક્તિભાક્ ॥ ૩૭ ॥

સદાશિવમહાસ્થાનં પરં ધામ પરં પદમ્ ।

યદાહુર્વેદવિદ્વાંસઃ સર્વલોકોપરિ સ્થિતમ્ ॥ ૩૮ ॥

બ્રાહ્મણાઃ ક્ષત્રિયા વૈશ્યાઃ શૂદ્રા અન્યેઽપિ પ્રાણિનઃ ।

હિંસિતા ધનલોભેન બહવો યેન પાપિના ॥ ૩૯ ॥

માતૃપિતૃવધૂહન્તા વેશ્યાગામી ચ મદ્યપઃ ।

દેવરાજો દ્વિજસ્તત્ર ગત્વા મુક્તોઽભવત્ ક્ષણાત્ ॥ ૪૦ ॥

ઇતિ શ્રીસ્કાન્દે મહાપુરાણે શિવપુરાણમહાતામ્યે દેવરાજમુક્તિવર્ણનં નામ દ્વિતીયોઽધ્યાયઃ ॥ ૨ ॥

૦.૩ તૃતીયોઽધ્યાયઃ ચઞ્ચુલાવૈરાગ્યવર્ણનમ્

શૈનક ઉવાચ ।

સૂત સૂત મહાભાગ સર્વજ્ઞોઽસિ મહામતે ।

ત્વત્પ્રસાદાત્ કૃતાર્થોઽહં કૃતાર્થોઽહં પુનઃ પુનઃ ॥ ૧ ॥

ઇતિહાસમિમં શ્રુત્વા મનો મેઽતીવ મોદતે ।

અન્યામપિ કથાં શમ્ભોર્વદ પ્રેમવિવર્ધિનીમ્ ॥ ૨ ॥

નામૃતં પિબતાં લોકે મુક્તિઃ ક્વાપિ સભાજયતે ।

શમ્ભોઃ કથાસુધાપાનં પ્રત્યક્ષં મુક્તિદાયકમ્ ॥ ૩ ॥

ધન્યા ધન્યા કથા શમ્ભોસ્ત્વં ધન્યો ધન્ય એવ ચ ।

યદાકર્ણનમાત્રેણ શિવલોકં વ્રજેન્નરઃ ॥ ૪ ॥

સૂત ઉવાચ ।

શૃણુ શૈનક વક્ષ્યામિ ત્વદગ્રે ગુહ્યમધ્યુત ।

યતસ્ત્વં શિવભક્તાનામગ્રણીર્વેદવિત્તમઃ ॥ ૫ ॥

સમુદ્રનિકટે દેશે ગ્રામો બાષ્પલસંજઃ ।

વસન્તિ યત્ર પાપિષ્ઠા વેદધર્મોજિઝ્ઞતા જનાઃ ॥ ૬ ॥

દુષ્ટા દુર્વિષયાત્માનો નિર્દૈવા જિહ્મવૃત્તયઃ ।

કૃષીવલાઃ શસ્ત્રધરાઃ પરસ્ત્રીભોગિનઃ ખલાઃ ॥ ૭ ॥

જ્ઞાનવૈરાગ્યસદ્ધર્મં ન જાનન્તિ પરં હિ તે ।
 કુકથાશ્રવણાદ્યેષુ નિરતાઃ પશુબુદ્ધયઃ ॥ ૮ ॥
 અન્યે વાર્ણાશ્ચ કુધિયઃ સ્વધર્મવિમુખાઃ ખલાઃ ।
 કુકર્મનિરતા નિત્યં સદા વિષયિણશ્ચ તે ॥ ૯ ॥
 સ્ત્રિયઃ સર્વાશ્ચ કુટિલાઃ સ્વૈરિણ્યઃ પાપલાલસાઃ ।
 કુધિયો વ્યભિચારિણ્યઃ સદ્ગુણાચારવર્જિતાઃ ॥ ૧૦ ॥
 એવં કુજનસંવાસે ગ્રામે બાષ્કલસંજિતે ।
 તત્રૈકો બિન્દુગો નામ વિપ્ર આસીન્મહાધમઃ ॥ ૧૧ ॥
 સ દુરાત્મા મહાપાપી સુદારોડપિ કુમાર્ગગઃ ।
 વેશ્યાપતિર્ભૂવાચ કામાકુલિતમાનસઃ ॥ ૧૨ ॥
 સ્વપત્નીં ચચ્ચુલાં નામ હિત્વા નિત્યં સુધર્મિણીમ્ ।
 રેમે સ વેશ્યયા દુષ્ટઃ સ્મરભાણપ્રપીડિતઃ ॥ ૧૩ ॥
 એવં કાલો વ્યતીયાય મહાંસ્તસ્ય કુકર્મિણઃ ।
 સા સ્વધર્મભયાત્ કલેશાત્ સ્મરાર્તાપિ ચ ચચ્ચુલા ॥ ૧૪ ॥
 અથ તસ્યાડુગના સાપિ પ્રરૂઢનવયૌવના ।
 અવિષ્ણ્યસ્મરવેશા સ્વધર્માદ્ધિરરામ હ ॥ ૧૫ ॥
 જારેણ સડ્ગતા રાત્રૌ રેમે પાપેન ગુપ્તઃ ।
 પતિદૃષ્ટિં વચ્ચયિત્વા ભ્રષ્ટસત્ત્વા કુમાર્ગગા ॥ ૧૬ ॥
 કદાચિતાં દુરાચારાં સ્વપત્નિં ચચ્ચુલાં મુને ।
 જારેણ સડ્ગતાં રાત્રૌ દદર્શ સ્મરવિહ્વામ્ ॥ ૧૭ ॥
 દૃષ્ટ્વા તાં દૂષિતાં પત્નીં કુકર્માસક્તમાનસામ્ ।
 જારેણ સડ્ગતાં રાત્રૌ ક્રોધાદ્ દુદ્રાવ વેગતઃ ॥ ૧૮ ॥
 તમાગતં ગૃહે દુષ્ટમાજ્ઞાય બિન્દુગં ખલઃ ।
 પલાયિતો દ્રુતં જારો વેગતશ્છન્નવાન્ સ વૈ ॥ ૧૯ ॥
 અથ સ બિન્દુગઃ પત્નીં ગૃહીત્વા સુદુરાશયઃ ।
 મુષ્ટિબન્ધેન સન્તર્જ્ય પુનઃ પુનરતાડયત્ ॥ ૨૦ ॥
 સા નારી તાડિતા ભર્ત્રા ચચ્ચુલા સ્વૈરિણી ખલા ।
 કુપિતા નિર્ભયા પ્રાહ સ્વપતિં બિન્દુગં ખલમ્ ॥ ૨૧ ॥

ચગ્ચુલોવાચ ।

ભવાન્ પ્રતિદિનં કામં રમતે વેશ્યયા કુધીઃ ।

માં વિહાય સ્વર્નીં ચ યુવતીં પતિસેવિનીમ્ ॥ ૨૨ ॥

રૂપવત્યા યુવત્યાશ્ચ કામાકુલિતચેતસઃ ।

વિના પતિવિહારં સ્યાત્ કા ગતિર્મે ભવાન્ વદેત્ ॥ ૨૩ ॥

અહં મહારૂપવતી નવયૌવનવિહ્વા ।

કથં સહે કામદુઃખં તવ સદ્ગં વિનાર્તધીઃ ॥ ૨૪ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇત્યુક્તઃ સ તયા મૂર્ખો મૂઢધીર્બ્રાહ્મણોઽધમઃ ।

પ્રોવાચ બિન્દુગઃ પાપી સ્વધર્મવિમુખઃ ખલઃ ॥ ૨૫ ॥

બિન્દુગ ઉવાચ ।

સત્યમેતત્ત્વયોક્તં હિ કામવ્યાકુલચેતસા ।

હિતં વક્ષ્યામિ તસ્માત્તે શૃણુ કાન્તે ભયં ત્યજ ॥ ૨૬ ॥

જારૈર્વિહર નિત્યં ત્વં ચેતસા નિર્ભયેન વૈ ।

ધનમાકર્ષ તેભ્યો હિ દત્વા તેભ્યઃ પરાં રતિમ્ ॥ ૨૭ ॥

તદ્ધનં દેહિ સર્વં મે વેશ્યાસંસક્તચેતસઃ ।

મહત્સ્વાર્થ ભવેન્નૂનં તવાપિ ચ મમાપિ ચ ॥ ૨૮ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇતિ ભર્તૃવચઃ શ્રુત્વા ચગ્ચુલા તદ્વધૂશ્ચ સા ।

તથેતિ ભર્તૃવચનં પ્રતિજગ્રાહ હૃષ્ટધીઃ ॥ ૨૯ ॥

કૃત્વૈવં સમયં તૌ વૈ દમ્પતી દુષ્ટમાનસૌ ।

કુકર્મનિરતૌ જાતૌ નિર્ભયેન કુચેતસા ॥ ૩૦ ॥

એવં તથોસ્તુ દમ્પત્યોર્દુરાચારપ્રવૃત્તયોઃ ।

મહાન્ કાલો વ્યતીયાય નિષ્ફલો મૂઢચેતસોઃ ॥ ૩૧ ॥

અથ વિપ્રઃ સ કુમતિર્બિન્દુગો વૃષલીપતિઃ ।

કાલેન નિધનં પ્રાપ્તો જગામ નરકં ખલઃ ॥ ૩૨ ॥

ભુક્ત્વા નરકદુઃખાનિ બહ્વહાનિ સ મૂઢધીઃ ।

વિન્ધ્યેઽભવત્ પિશાયો હિ ગિરૌ પાપી ભયકુરઃ ॥ ૩૩ ॥

મૃતે ભર્તરિ તસ્મિન્વૈ દુરાચારેઽથ બિન્દુગે ।

ઉવાસ સ્વગૃહે પુત્રૈશ્ચિરકાલં વિમૂઢધીઃ ॥ ૩૪ ॥

એવં વિહરતી જારૈઃ સા નારી ચઞ્ચુલાહ્યા ।

આસીત્ કામરતા પ્રીતા કિઞ્ચિદુત્કાન્તયૌવના ॥ ૩૫ ॥

એકદા દૈવયોગેન સમ્પ્રાપ્તે પુણ્યપર્વણિ ।

સા નારી બન્ધુભિઃ સાર્ધં ગોકર્ણં ક્ષેત્રમાયયૌ ॥ ૩૬ ॥

પ્રસન્નગાત્ સા તદા ગત્વા કસ્મિંશ્ચિત્ તીર્થપાથસિ ।

સસ્તૌ સામાન્યતો યત્ર તત્ર બ્રામ બન્ધુભિઃ ॥ ૩૭ ॥

દેવાલયેઽથ કસ્મિંશ્ચિદૈવજ્ઞમુખતઃ શુભામ્ ।

શુશ્રાવ સત્કથાં શમ્ભોઃ પુણ્યાં પૌરાણિકીં ચ સા ॥ ૩૮ ॥

યોષિતાં જારસક્તાનાં નરકે યમકિકુરાઃ ।

સન્તત્તલોહપરિઘં ક્ષિપન્તિ સ્મરમન્દિરે ॥ ૩૯ ॥

ઇતિ પૌરાણિકેનોક્તાં શ્રુત્વા વૈરાગ્યવર્ધિનીમ્ ।

કથામાસીદ્ભયોદ્વિગ્ના ચક્રમે તત્ર સા ચ વૈ ॥ ૪૦ ॥

કથા સમાપ્તૌ સા નારી નિર્ગતેષુ જનેષુ ચ ।

ભીતા રહસિ તં પ્રાહ શૈવં સંવાચકં દ્વિજમ્ ॥ ૪૧ ॥

ચઞ્ચુલોવાચ ।

બ્રહ્મન્ ત્વં શૃણ્વસદ્ગુત્તમજનન્ત્યા સ્વધર્મકમ્ ।

શ્રુત્વા મામુદ્ધર સ્વામિન્ કૃપાં કૃત્વાતુલામપિ ॥ ૪૨ ॥

ચરિતં સૂલ્બણં પાપં મયા મૂઢધિયા પ્રભો ।

નીતં પૌશ્વત્યતઃ સર્વં યૌવનં મદનાન્ધયા ॥ ૪૩ ॥

શ્રુત્વેદં વચનં તેઽથ વૈરાગ્યરસજૃમ્ભિતમ્ ।

જાતા મહાભયા સાહં સકમ્પાત્તવિયોગિકા ॥ ૪૪ ॥

ધિઃ માં મૂઢધિયં પાપાં કામમોહિતચેતસમ્ ।

નિન્દ્યાં દુર્વિષયાસક્તાં વિમુખીં હિ સ્વધર્મતઃ ॥ ૪૫ ॥

યદલ્પસ્ય સુખસ્યાર્થે સ્વકાર્યસ્ય વિનાશિનમ્ ।

મહાપાપં કૃતં ધોરમજનન્ત્યાતિકષ્ટદમ્ ॥ ૪૬ ॥

यास्यामि दुर्गतिं कां कां घोरां डा कष्टदायिनीम् ।
को ज्ञो यास्यति मां तत्र कुमार्गस्तमानसाम् ॥ ४७ ॥

भरणे यमदूतास्तान् कथं द्रक्ष्ये भयङ्करान् ।
कथं पार्श्वेभ्यः कण्ठे बध्यमाना धृतिं लभे ॥ ४८ ॥

कथं सखिष्ये नरके भण्डशो देहकृन्तनम् ।
यातनां तत्र भर्ता दुःखदां य विशेषतः ॥ ४९ ॥

द्विवा येष्टामिन्द्रियाणां कथं प्राप्स्यामि शोयती ।
रात्रौ कथं लब्धिष्येऽलं निद्रां दुःखपरिप्लुता ॥ ५० ॥

डा उतास्मि य दग्धास्मि विदीर्णदृष्ट्यास्मि य ।
सर्वथाढं विनष्टास्मि पापिनी सर्वथाप्युतम् ॥ ५१ ॥

डा विधे मां महापापे दत्त्वा दुःशेमूर्षीं लठात् ।
अपैति यत् स्वधर्माद्वै सर्वसौम्यकरादलो ॥ ५२ ॥

शूलप्रोतस्य शैलाग्रात्पततस्तुङ्गतो द्विज ।
यद्दुःखं देहिनो घोरं तस्मात् कोटिगुणं मम ॥ ५३ ॥

अश्वमेधशतं कृत्वा गङ्गां स्नात्वा शतं समाः ।
न शुद्धिर्जायते प्रायो मत्पापस्य गरीयसः ॥ ५४ ॥

किं करोमि क्व गच्छामि कं वा शरणमाश्रये ।
कस्त्रायते मां लोकेऽस्मिन् पतन्ती नरकाएवि ॥ ५५ ॥

त्वमेव मे गुरुर्भ्रमंस्त्वं माता त्वं पितासि य ।
उद्धरोद्धर मां दीनां त्वामेव शरणं गताम् ॥ ५६ ॥

सूत उवाच ।
एति सञ्जातनिर्वेदां पतितां यरणद्वये ।
उत्थाप्य कृपया धीमान् बलाघे ब्रह्मणः स खि ॥ ५७ ॥

एति श्रीस्कान्दे महापुराणे शिवपुराणमाहात्म्ये यञ्चुलावैराग्यवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

૦.૪ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ ચઽચુલાસદ્ગતિવર્ણનમ્

બ્રાહ્મણ ઉવાચ ।

દિષ્ટ્યા કાલે પ્રબુદ્ધાસિ શિવાનુગ્રહતો વરામ્ ।

ઇમાં શિવપુરાણસ્ય શ્રુત્વા વૈરાગ્યવત્કથામ્ ॥ ૧ ॥

મા ભૈષીર્દ્વિજપત્તિ ત્વં શિવસ્ય શરણં વ્રજ ।

શિવાનુગ્રહતઃ સર્વં પાપં સઘો વિનશ્યતિ ॥ ૨ ॥

વક્ષ્યામિ તે પરં વસ્તુ શિવકીર્તિસમન્વિતમ્ ।

ભવિષ્યતિ ગતિર્યેન સર્વદા તે સુખાવહા ॥ ૩ ॥

સત્કથાશ્રવણાદેવ જાતા તે મતિરીદૃશી ।

પશ્ચાત્તાપાન્વિતા શુદ્ધા વૈરાગ્યં વિષયેષુ ચ ॥ ૪ ॥

પશ્ચાત્તાપઃ પાપકૃતાં પાપાનાં નિષ્કૃતિઃ પરા ।

સર્વેષાં વર્ણિતં સદ્ભિઃ સર્વપાપવિશોધનમ્ ॥ ૫ ॥

પશ્ચાત્તાપેનૈવ શુદ્ધિઃ પ્રાયશ્ચિત્તં કરોતિ સઃ ।

યથોપદિષ્ટં સદ્ભિર્હિ સર્વપાપવિશોધનમ્ ॥ ૬ ॥

પ્રાયશ્ચિત્તમધીકૃત્ય વિધિવન્નિર્ભયઃ પુમાન્ ।

ન યાતિ સુગતિં પ્રાયઃ પશ્ચાત્તાપી ન સંશયઃ ॥ ૭ ॥

એતચ્છિવપુરાણસ્ય કથાશ્રવણતો યથા ।

જાયતે ચિત્તશુદ્ધિર્હિ ન તથાન્વૈરુપાયતઃ ॥ ૮ ॥

શોધ્યમાનં દર્પણં હિ યથા ભવતિ નિર્મલમ્ ।

તથૈતત્કથયા એતો વિશુદ્ધિં યાત્યસંશયમ્ ॥ ૯ ॥

વિશુદ્ધે એતસિ શિવો નૃણાં તિષ્ઠતિ સામ્બિકઃ ।

તતો યાતિ વિશુદ્ધાત્મા સામ્બશમ્ભોઃ પરં પદમ્ ॥ ૧૦ ॥

અતઃ સર્વસ્ય વર્ગસ્યૈતત્કથાસાધનં મતમ્ ।

એતદર્થં મહાદેવો નિર્મમે ત્વાગ્રહાદિમામ્ ॥ ૧૧ ॥

કથયા સિધ્યતિ ધ્યાનમનયા ગિરિજાપતેઃ ।

ધ્યાનાજ્ઞાનં પરં તસ્માત્ કૈવલ્યં ભવતિ ધ્રુવમ્ ॥ ૧૨ ॥

અસિદ્ધશઙ્કરધ્યાનઃ કથામેવ શૃણોતિ યઃ ।

સ પ્રાપ્યાન્યભવે ધ્યાનં શમ્ભોર્યાતિ પરાં ગતિમ્ ॥ ૧૩ ॥

પરોપકારનિરતો વર્ણનીયઃ સુસાધુષુ ॥ ૨૬ ॥

ઉદ્ધરોદ્ધર માં સાધો પતન્તીં નરકાર્ણવિ ।

શ્રુત્વા યાં સુકથાં શૈવીં પુરાણાર્થવિજૃમ્ભિતામ્ ॥ ૨૭ ॥

વિરક્તધીરહં જાતા વિષયેભ્યશ્ચ સર્વતઃ ।

સુશ્રદ્ધા મહતી હ્યેતત્પુરાણશ્રવણેડધુના ॥ ૨૮ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇત્યુક્ત્વા સાઞ્જલિઃ સા વૈ સમ્પ્રાપ્ય તદનુગ્રહમ્ ।

તત્પુરાણં શ્રોતુકામાતિષ્ઠત્તત્સેવને રતા ॥ ૨૯ ॥

અથ શૈવવરો વિપ્રસ્તસ્મિન્નેવ સ્થલે સુધીઃ ।

સત્કથાં શ્રાવયામાસ તત્પુરાણસ્ય તાં સ્ત્રિયમ્ ॥ ૩૦ ॥

ઇત્થં તસ્મિન્ મહાક્ષત્રે તસ્માદેવ દ્વિજોત્તમાત્ ।

કથાં શિવપુરાણસ્ય સા શુશ્રાવ મહોત્તમામ્ ॥ ૩૧ ॥

ભક્તિજ્ઞાનવિરાગાણાં વર્ધિનીં મુક્તિદાયિનીમ્ ।

અભૂવ સુકૃતાર્થા સા શ્રુત્વા તાં સત્કથાં પરામ્ ॥ ૩૨ ॥

સદ્ગુરોસ્તસ્ય કૃપયા શુદ્ધચિત્તા ચ સા દ્રુતમ્ ।

શિવાનુગ્રહતઃ શમ્ભોઃ રૂપધ્યાનમવાપ હ ॥ ૩૩ ॥

ઇત્થં સદ્ગુરુમાશ્રિત્ય સા પ્રાપ્તશિવસન્મતિઃ ।

દધ્યૌ મુહુર્મુહુઃ શમ્ભોશ્ચિદાનન્દમયં વપુઃ ॥ ૩૪ ॥

સ્નાત્વા તીર્થજલે નિત્યં જટાવલ્કલધારિણી ।

ભસ્મોદ્ઘૂલિતસર્વાંગી રુદ્રાક્ષકૃતભૂષણા ॥ ૩૫ ॥

શિવનામજપાસક્તા વાગ્યતા મિતભોજના ।

ગુરુપદિષ્ટમાર્ગેણ સા શિવં સમતોષયત્ ॥ ૩૬ ॥

એવં તસ્યાશ્ચઞ્ચુલાયાઃ કુર્વન્ત્યા ધ્યાનમુત્તમમ્ ।

અહુકાલો વ્યતીયાય શમ્ભોસ્તત્રૈવ શૌનક ॥ ૩૭ ॥

અથ કાલેન પૂર્ણેન ભક્તિત્રિકસમન્વિતા ।

સમુત્સસર્જ દેહં સ્વમનાયાસેન ચઞ્ચુલા ॥ ૩૮ ॥

વિમાનં દ્રુતમાયાન્તં પ્રેષિતં ત્રિપુરારિણા ।

દિવ્યં સ્વગણસંયુક્તં નાનાશોભાસમન્વિતમ્ ॥ ૩૯ ॥

અથ તત્ર સમારૂઢા મહેશાનુચરૈર્વરૈઃ ।
 નીતા શિવપુરીં સદ્યો ધ્વસ્તસર્વમલા ચ સા ॥ ૪૦ ॥
 દિવ્યરૂપધરા દિવ્યા દિવ્યાવયવશાલિની ।
 ચન્દ્રાર્ધશેખરા ગૌરી વિલસદિવ્યભૂષણા ॥ ૪૧ ॥
 ગત્વા તત્ર મહાદેવં સા દદર્શ ત્રિલોચનમ્ ।
 વિષ્ણુબ્રહ્માદિભિર્દેવૈઃ સેવ્યમાનં સનાતનમ્ ॥ ૪૨ ॥
 ગણેશભૃગુગિનન્દીશવીરભદ્રેશ્વરાદિભિઃ ।
 ઉપાસ્યમાનં સદ્ભક્ત્યા કોટિસૂર્યસમપ્રભમ્ ॥ ૪૩ ॥
 નીલગ્રીવં પચ્ચવકુત્રં ત્ર્યમ્બકં ચન્દ્રશેખરમ્ ।
 વામાડુગે ભિભ્રતં ગૌરીં વિદ્યુત્પુગ્જસમપ્રભામ્ ॥ ૪૪ ॥
 કર્પૂરગૌરં ગૌરીશં સર્વાલકુારધારિણમ્ ।
 સિતભસ્મલસદેહં સિતવસ્ત્રં મહોજ્જ્વલમ્ ॥ ૪૫ ॥
 દૃષ્ટ્વેવં શકુરં નારી સા મુમોદાતિ ચચ્ચુલા ।
 સુસમ્ભ્રમાન્મહાપ્રીતા પ્રણનામ પુનઃ પુનઃ ॥ ૪૬ ॥
 સાગ્જલિઃ સા મુદા પ્રેમણા સન્તુષ્ટા ચ વિનીતકા ।
 આનન્દાશ્રુજલૈર્યુક્તા રોમહર્ષસમન્વિતા ॥ ૪૭ ॥
 અથ સા વૈ કરુણાયા પાર્વત્યા શકુરેણ ચ ।
 સમાનીતોપકણં હિ સુદૃષ્ટ્યા ચ વિલોકિતા ॥ ૪૮ ॥
 પાર્વત્યા સા કૃતા પ્રીત્યા સ્વસખી દિવ્યરૂપિણી ।
 દિવ્યસૌખ્યાન્વિતા તત્ર ચચ્ચુલા બિન્દુગપ્રિયા ॥ ૪૯ ॥
 તસ્મિન્લોકે પરાનન્દઘનજયોતિષિ શાશ્વતે ।
 લબ્ધ્વા નિવાસમચલં લેભે સુખમનાહતમ્ ॥ ૫૦ ॥
 ઇતિ શ્રીસ્કાન્દે મહાપુરાણે શિવપુરાણમાહાતામ્યે ચચ્ચુલાસદ્ગતિવર્ણનં નામ ચતુર્થોઽધ્યાયઃ ॥ ૪ ॥

૦.૫ પચ્ચમ્ઽધ્યાયઃ બિન્દુગસદ્ગતિવર્ણનમ્

શૌનક ઉવાચ ।
 સૂત સૂત મહાભાગ ધન્યસ્ત્વં શિવસક્તધીઃ ।

શ્રાવિતેયં કથાસ્માકમદ્ભુતા ભક્તિવર્ધિની ॥ ૧ ॥

તત્ર ગત્વા કિં ચકાર ચઞ્ચુલા પ્રાપ્તસદ્ગતિઃ ।

તત્ ત્વં વદ વિશેષેણ તત્પતેશ્ચ મહામતે ॥ ૨ ॥

સૂત ઉવાચ ।

સા કદાચિદ્દુર્મા દેવીભુવગમ્ય પ્રણમ્ય ચ ।

સુતુષ્ટાવ કરૌ બદ્ધ્વા પરમાનન્દસમ્ભુતા ॥ ૩ ॥

ચઞ્ચુલોવાચ ।

ગિરિજે સ્કન્દમાતસ્ત્વં સેવિતા સર્વદા નરૈઃ ।

સર્વાસૌખ્યપ્રદે શમ્ભુપ્રિયે બ્રહ્મસ્વરૂપિણિ ॥ ૪ ॥

વિષ્ણુબ્રહ્માદિભિસ્સેવ્યા સગુણા નિર્ગુણાપિ ચ ।

ત્વમાદ્યા પ્રકૃતિસ્સૂક્ષ્મા સચ્ચિદાનન્દરૂપિણી ॥ ૫ ॥

સૃષ્ટિસ્થિતિલયકરી ત્રિગુણા ત્રિસુરાલયા ।

બ્રહ્મવિષ્ણુમહેશાનાં સુપ્રતિષ્ઠાકરા પરા ॥ ૬ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇતિ સ્તુત્વા મહેશીં તાં ચઞ્ચુલા પ્રાપ્તસદ્ગતિઃ ।

વિરરામ નતસ્કન્ધા પ્રેમપૂર્ણાશ્રુલોચના ॥ ૭ ॥

તતઃ સા કરુણાવિષ્ટા પાર્વતી શકુરપ્રિયા ।

તામુવાચ મહાપ્રીત્યા ચઞ્ચુલાં ભક્તવત્સલા ॥ ૮ ॥

પાર્વત્યુવાચ ।

ચઞ્ચુલે સપ્તિ સુપ્રીતાનયા સ્તુત્યાસ્મિ સુન્દરિ ।

કિં યાચસે વરં બ્રૂહિ નાદેયં વિદ્યતે તવ ॥ ૯ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇત્યુક્તા સા ગિરિજયા ચઞ્ચુલા સુપ્રણમ્ય તામ્ ।

પર્યપૃચ્છત સુપ્રીત્યા સાઞ્જલિર્નતમસ્તકા ॥ ૧૦ ॥

ચઞ્ચુલોવાચ ।

મમ ભર્તાધુના કવાસ્તે નૈવ જાનામિ તદ્ગતિમ્ ।

તેન ચુક્તા યથાહં વૈ ભવામિ ગિરિજેડનઘે ॥ ૧૧ ॥

તથૈવ કુરુ કલ્યાણિ કૃપયા દીનવત્સલે ।

મહાદેવિ મહેશાનિ ભર્તા મે વૃષલીપતિઃ ।

મત્તઃ પૂર્વ મૃતઃ પાપી ન જાને કાં ગતિં ગતઃ ॥ ૧૨ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇત્યાકર્ણ્ય વચસ્તસ્યાશ્ચગ્ન્યુલાયા હિ પાર્વતી ।

પ્રત્યુવાચ સુસમ્પ્રીત્યા ગિરિજા નયવત્સલા ॥ ૧૩ ॥

ગિરિજોવાચ ।

સૂતે ભર્તા બિન્દુગાહ્નો મહાપાપી દુરાશયઃ ।

વેશ્યાભોગી મહામૂઢો મૃત્વા સ નરકં ગતઃ ॥ ૧૪ ॥

ભુક્ત્વા નરકદુઃખાનિ વિવિધાન્યમિતાઃ સમાઃ ।

પાપશેષેણ પાપાત્મા વિન્ધ્યે જાતઃ પિશાચકઃ ॥ ૧૫ ॥

ઇદાનીં સ પિશાચોઽસ્તિ નાનાકલેશસમન્વિતઃ ।

તત્રૈવ વાતભુગ્દુષ્ટઃ સર્વકષ્ટવહઃ સદા ॥ ૧૬ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇતિ ગૌર્યા વચઃ શ્રુત્વા ચગ્ન્યુલા સા શુભવ્રતા ।

પતિદુઃખેન મહતા દુઃખિતાસીત્તદા કિલ ॥ ૧૭ ॥

સમાધાય તતશ્ચિત્તં સુપ્રણમ્ય મહેશ્વરીમ્ ।

પુનઃ પપ્રચ્છ સા નારી હૃદયેન વિદૂયતા ॥ ૧૮ ॥

ચગ્ન્યુલોવાચ ।

મહેશ્વરિ મહાદેવિ કૃપાં કુરુ મમોપરિ ।

સમુદ્ધર પતિં મેઽથ દુષ્ટકર્મકરં ખલમ્ ॥ ૧૯ ॥

કેનોપાયેન મે ભર્તા પાપાત્મા સ કુબુદ્ધિમાન્ ।

સદ્ગતિં પ્રાપ્નુયાદેવિ તદ્વદાશુ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૨૦ ॥

સૂત ઉવાચ ।

ઇત્યાકર્ણ્ય વચસ્તસ્યાઃ પાર્વતી ભક્તવત્સલા ।

પ્રત્યુવાચ પ્રસન્નાત્મા ચગ્ન્યુલાં સ્વસખિં ચ તામ્ ॥ ૨૧ ॥

પાર્વત્યુવાચ ।

શૃણુયાદદિ તે ભર્તા પુણ્યાં શિવકથાં પરામ્ ।

નિસ્તીર્ય દુર્ગતિં સર્વાં સદ્ગતિં પ્રાપ્નુયાદિતિ ॥ ૨૨ ॥

ઇતિ ગૌર્યા વયઃ શ્રુત્વામૃતાક્ષરમથાદરાત્ ।
 કૃતાઞ્જાલિર્નિતસ્કન્ધા પ્રણનામ પુનઃ પુનઃ ॥ ૨૩ ॥
 તત્કથાશ્રવણં ભર્તુઃ સર્વપાપવિશુદ્ધયે ।
 સદ્ગતિપ્રાપ્તયે ચૈવ પ્રાર્થયામાસ તાં તદા ॥ ૨૪ ॥
 સૂત ઉવાચ ।
 તથા મુહુર્મુહુર્નાર્યા પ્રાર્થ્યમાના શિવપ્રિયા ।
 ગૌરી કૃપાન્વિતાસીત્ સા મહેશી ભક્તવત્સલા ॥ ૨૫ ॥
 અથ તુમ્બુરુમાલૂય શિવસત્કીર્તિગાયકમ્ ।
 પ્રીત્યા ગન્ધર્વરાજં હિ ગિરિકન્ધેદમબ્રવીત્ ॥ ૨૬ ॥
 ગિરિજોવાચ ।
 હે તુમ્બુરો શિવપ્રીત મમ માનસકારક ।
 સહાનયા વિન્ધ્યશૈલં ભદ્રં તે ગચ્છ સત્વરમ્ ॥ ૨૭ ॥
 આસ્તે તત્ર મહાઘોરઃ પિશાચોડતિભયકુરઃ ।
 તદ્ગત્તં શૃણુ સુપ્રીત્યાદિતઃ સર્વં બ્રવીમિ તે ॥ ૨૮ ॥
 પુરાભવે પિશાચઃ સ બિન્દુગાહ્લોડભવદ્ દ્વિજઃ ।
 અસ્યા નાર્યાઃ પતિર્દુષ્ટો મત્સખ્યા વૃષલીપતિઃ ॥ ૨૯ ॥
 સ્નાનસન્ધ્યાક્રિયાહીનોડશૌચઃ ક્રોધવિમૂઢધીઃ ।
 દુર્ભક્ષી સજ્જનદ્રેષી દુષ્પરિગ્રહકારકઃ ॥ ૩૦ ॥
 હિંસકઃ શસ્ત્રધારી ચ સવ્યહસ્તેન ભોજની ।
 દીનાનાં પીડકઃ ક્રૂરઃ પરવેશમપ્રદીપકઃ ॥ ૩૧ ॥
 ચાણ્ડાલાભિરતો નિત્યં વેશ્યાભોગી મહાખલઃ ।
 સ્વપત્નિત્યાગકૃત્ પાપી દુષ્ટસઙ્ગરતસ્તદા ॥ ૩૨ ॥
 તેન વેશ્યાકુસઙ્ગેન સુકૃતં નાશિતં મહત્ ।
 વિત્તલોભેન મહિષી નિર્ભયા જારિણી કૃતા ॥ ૩૩ ॥
 આમૃત્યોઃ સ દુરાચારી કાલેન નિધનં ગતઃ ।
 યથૌ યમપુરં ઘોરં ભોગસ્થાનં હિ પાપિનામ્ ॥ ૩૪ ॥
 તત્ર ભુક્ત્વા સ દુષ્ટાત્મા નરકાનિ બહૂનિ ચ ।
 ઇદાનીં સ પિશાચોડસ્તિ વિન્ધ્યેડદ્રૌ પાપભુક્ ખલઃ ॥ ૩૫ ॥

तस्याग्रे परमां पुण्यां सर्वपापविनाशिनीम् ।
 दिव्यां शिवपुराणस्य कथां कथय यत्नतः ॥ ३६ ॥
 द्रुतं शिवपुराणस्य कथाश्रवणतः परात् ।
 सर्वपापविशुद्धात्मा ङास्यति प्रेततां य सः ॥ ३७ ॥
 मुक्तं य दृगतेस्तं वै बिन्दुगं त्वं पिशाचकम् ।
 मदाज्ञया विमानेन समानय शिवान्तिकम् ॥ ३८ ॥
 सूत उवाच ।
 धत्यादिष्टो मडेशान्या गन्धर्वेन्द्रश्च तुम्भुरुः ।
 मुमुदुःसतीव मनसि भाग्यं निजमवर्णयत् ॥ ३९ ॥
 आरुढ्य सुविमानं स सत्या तत्प्रियया सह ।
 ययौ विन्ध्यायले सोऽरं यत्रास्ते नारदप्रियः ॥ ४० ॥
 तत्रापश्यत् पिशाचं तं मडाकायं मडाडनुम् ।
 प्रडसन्तं रुढन्तं य वल्गन्तं विकटाङ्गतिम् ॥ ४१ ॥
 बलाज्जग्राह तं पाशैः पिशाचं यातिभीकरम् ।
 तुम्भुरुश्शिवसत्कीर्तिगायकश्च मडाबली ॥ ४२ ॥
 अथो शिवपुराणस्य वाचनार्थं स तुम्भुरुः ।
 निश्चित्य रचनां यङ्गे मडोत्सवसमन्विताम् ॥ ४३ ॥
 पिशाचं तारितुं देव्याः शासनात्तुम्भुरुर्गतः ।
 विन्ध्यं शिवपुराणं स ह्यद्रिं श्रावयितुं परम् ॥ ४४ ॥
 धति कोलाहलो जातः सर्वलोकेषु वै मडान् ।
 तत्र तच्छ्रवणार्थाय ययुर्द्वे वर्षयो द्रुतम् ॥ ४५ ॥
 समाजस्तत्र परमोऽद्भुतश्चासीच्छुभावहः ।
 तेषां शिवपुराणस्यागतानां श्रोतुमादरात् ॥ ४६ ॥
 पिशाचमथ तं पाशैर्बद्ध्वा समुपवेश्य य ।
 तुम्भुरुर्वल्लकीडस्तो जगौ गौरीपतेः कथाम् ॥ ४७ ॥
 आरुढ्य संछितामाद्यां सममीसंछितावधि ।
 स्पष्टं शिवपुराणं छि समाहात्म्यं समावदत् ॥ ४८ ॥
 श्रुत्वा शिवपुराणं तु समसंछितमादरात् ।

બભૂવુઃ સુકૃતાર્થાસ્તે સર્વે શ્રોતાર એવ હિ ॥ ૪૯ ॥

સ પિશાચો મહાપુણ્યં શ્રુત્વા શિવપુરાણકમ્ ।

વિઘ્નય કલુષં સર્વં જહૌ પૈશાચિકં વપુઃ ॥ ૫૦ ॥

દિવ્યરૂપો બભૂવાશુ ગૌરવર્ણઃ સિતાંશુકઃ ।

સર્વાલક્ષ્મીમાર્ગસ્ત્રિનેત્રશ્ચન્દ્રશેખરઃ ॥ ૫૧ ॥

દિવ્યં દિવ્યવપુર્ભૂત્વા તથા સ નિજકાન્તયા ।

જગૌ સ્વયમપિ શ્રીમાંશ્ચરિતં પાર્વતીપતેઃ ॥ ૫૨ ॥

તદ્વધૂમિતિ સન્દૃષ્ટ્વા સર્વે દેવર્ષયશ્ચ તે ।

બભૂવુર્વિસ્મિતાશ્ચિત્તે પરમાનન્દસમ્યુતાઃ ॥ ૫૩ ॥

સુકૃતાર્થા મહેશસ્ય શ્રુત્વા ચરિતમદ્ભુતમ્ ।

સ્વં સ્વં ધામ યયુઃ પ્રીત્યા શંસન્તઃ શાકુરં યશઃ ॥ ૫૪ ॥

બિન્દુગઃ સોડપિ દિવ્યાત્મા સુવિમાનસ્થિતઃ સુખી ।

સ્વકાન્તાપાર્શ્વગઃ શ્રીમાઞ્છુશુભેડતીવ અસ્થિતઃ ॥ ૫૫ ॥

અથ ગાયન્ મહેશસ્ય સુગુણાન્ સુમનોહરાન્ ।

સતુમ્બુરુર્જગામાશુ સકાન્તઃ શાકુરં પદમ્ ॥ ૫૬ ॥

સુસાદૃતો મહેશેન પાર્વત્યા ચ સ બિન્દુગઃ ।

સ્વગણશ્ચ કૃતઃ પ્રીત્યા સાભવદ્ગિરિજાસખી ॥ ૫૭ ॥

તસ્મિન્લોકે પરાનન્દે ઘનજ્યોતિષિ શાશ્વતે ।

લબ્ધ્વા નિવાસમયલં લભેતે પરમં સુખમ્ ॥ ૫૮ ॥

ઇત્યેતત્ કથિતં પુણ્યમિતિહાસમઘાપહમ્ ।

શિવાશિવપરાનન્દં નિર્મલં ભક્તિવર્ધનમ્ ॥ ૫૯ ॥

ય ઇદં શૃણુયાદ્ભક્ત્યા કીર્તયેદ્ધા સમાહિતઃ ।

સ ભુક્ત્યા વિપુલાન્ ભોગાનન્તે મુક્તિમવાપ્નુયાત્ ॥ ૬૦ ॥

ઇતિ શ્રીસ્કાન્દે મહાપુરાણે શિવપુરાણમાહાત્મ્યે બિન્દુગસદ્રતિવાર્ણનં નામ પચ્ચમોઽધ્યાયઃ ॥ ૫ ॥

०.६ षष्ठोऽध्यायः श्रवणविधिवर्णनम्

शौनक उवाच ।

सूत सूत महाप्राज्ञ व्यासशिष्य नमोऽस्तु ते ।

धन्यस्त्वं शैववर्योऽसि वर्णनीयमलङ्कृतः ॥ १ ॥

श्रीमच्छिवपुराणस्य श्रवणस्य विधिं वद ।

येन सर्वं लभेच्छ्रोता सम्पूर्णं कृत्वमुत्तमम् ॥ २ ॥

सूत उवाच ।

अथ ते सम्प्रवक्ष्यामि सम्पूर्णकृत्वहेतवे ।

विधिं शिवपुराणस्य शौनक श्रवणो मुने ॥ ३ ॥

दैवज्ञं यं समाहूय सन्तोष्य यं जनान्वितः ।

मुहूर्तं शोधयेच्छुद्धं निर्विघ्नेन समाप्तये ॥ ४ ॥

वार्तां प्रेष्या प्रयत्नेन देशे देशे यं सा शुभा ।

भविष्यति कथा शैवी आगन्तव्यं शुभार्थिभिः ॥ ५ ॥

दुरे उरिक्थाः केचिद् दुरे शङ्करकीर्तनाः ।

स्त्रियः शूद्रादयो ये यं बोधस्तेषां भवेद्यतः ॥ ६ ॥

देशे देशे शास्त्रभावा ये कीर्तनश्रवणोत्सुकाः ।

तेषामानयनं कार्यं तत्प्रकारार्थमादरात् ॥ ७ ॥

भविष्यति समाजोऽत्र साधूनां परमोत्सवः ।

पारायणो पुराणस्य शैवस्य परमाद्भुतः ॥ ८ ॥

श्रीमच्छिवपुराणाब्जसपानाय यादरात् ।

आयान्तवरं भवन्तश्च कृपया प्रेमतत्पराः ॥ ९ ॥

नावकाशो यदि प्रेमसागन्तव्यं दिनमेककम् ।

सर्वथागमनं कार्यं दुर्लभा यं क्षणस्थितिः ॥ १० ॥

तेषामाह्वानमेवं हि कार्यं सविनयं मुदा ।

आगतानां यं तेषां हि सर्वथा कार्यं आदरः ॥ ११ ॥

शिवालये यं तीर्थे वा वने वापि गृहेऽथवा ।

कार्यं शिवपुराणस्य श्रवणस्थलमुत्तमम् ॥ १२ ॥

कार्यं संशोधनं भूमेर्वेपनं धातुमण्डनम् ।

વિચિત્રા રચના દિવ્યા મહોત્સવપુરસ્સરમ્ ॥ ૧૩ ॥

ગૃહોપસ્કરમુદ્દૃત્ય નિખિલં તદયોગ્યકમ્ ।

એકાન્તે ગૃહકોણે ચાદૃશ્યે યત્રાન્નિવેશયેત્ ॥ ૧૪ ॥

કર્તવ્યો માણ્ડપોડત્યુચ્ચૈઃ કદલીસ્તમ્ભમણિડતઃ ।

કૃલપુષ્પાદિભિસ્સમ્યગ્વિષ્ણુવૈતાનરાજિતઃ ॥ ૧૫ ॥

ચતુર્દિક્ષુ ધ્વજારોપસ્સપતાકઃ સુશોભનઃ ।

સુભક્તિઃ સર્વથા કાર્યા સર્વાનન્દવિધાયિની ॥ ૧૬ ॥

સકુલ્યમાસનં દિવ્યં શકુરસ્ય પરાત્મનઃ ।

વક્તુશ્ચાપિ તથા દિવ્યમાસનં સુખસાધનમ્ ॥ ૧૭ ॥

શ્રોતૃણાં કલ્પનીયાનિ સુસ્થલાનિ યથાર્હતઃ ।

અન્યેષાં ચ સ્થલાન્યેવ સાધારણતયા મુને ॥ ૧૮ ॥

વિવાહે ચાદૃશં ચિત્તં તાદૃશં કાર્યમેવ હિ ।

અન્યા ચિન્તા વિનિર્વાર્યા સર્વા શૌનક લૌકિકી ॥ ૧૯ ॥

ઉદઙ્મુખો ભવેદ્ભક્તા શ્રોતા પ્રાગ્વદનસ્તથા ।

વ્યુત્ક્રમઃ પાદયોર્જીયો વિરોધો નાસ્તિ કશ્ચનઃ ॥ ૨૦ ॥

અથવા પૂર્વદિગ્જેયા પૂજયપૂજકમધ્યતઃ ।

અથવા સમ્મુખે વક્તુઃ શ્રોતૃણામાનનં સ્મૃતમ્ ॥ ૨૧ ॥

વ્યાસાસનસમારૂઢો યદા પૌરાણિકો દ્વિજઃ ।

અસમામૌ પ્રસન્નસ્થ નમસ્કુર્યાન્ન કસ્યચિત્ ॥ ૨૨ ॥

બાલો યુવાથ વૃદ્ધો વા દરિદ્રો વાપિ દુર્બલઃ ।

પુરાણજ્ઞઃ સદા વન્ધઃ પૂજયશ્ચ સુકૃતાર્થિભિઃ ॥ ૨૩ ॥

નીચબુદ્ધિં ન કુર્વીત પુરાણજ્ઞે કદાચન ।

યસ્ય વક્ત્રોદ્રતા વાણી કામધેનુઃ શરીરિણામ્ ॥ ૨૪ ॥

ગુરવઃ સન્તિ બહવો જન્મતો ગુણતશ્ચ વૈ ।

પરો ગુરુઃ પુરાણજ્ઞસ્તેષાં મધ્યે વિશેષતઃ ॥ ૨૫ ॥

ભવકોટિસહસ્રેષુ ભૂત્વા ભૂત્વાવસીદતામ્ ।

યો દદાતિ પરાં મુક્તિં કોડન્યસ્તસ્માત્ પરો ગુરુઃ ॥ ૨૬ ॥

पुराणज्ञः शुचिर्दक्षः शान्तो विजितमत्सरः ।
 साधुः कारुण्यवान् वाग्मी वदेत् पुण्यकथामिमाम् ॥ २७ ॥
 आसूर्योदयमारभ्य सार्धत्रिप्रहरान्तकम् ।
 कथा शिवपुराणस्य वाच्या सम्यक् सुधीमता ॥ २८ ॥
 ये धूर्ता ये य दूर्वृत्ता ये यान्ये विजिगीषवः ।
 तेषां कुटिलवृत्तीनामग्रे नैव वदेत् कथाम् ॥ २९ ॥
 न दुर्जनसमाकीर्णो न तु दस्युसमावृते ।
 देशे न धूर्तसदने वदेत् पुण्यकथामिमाम् ॥ ३० ॥
 कथाविरामः कर्तव्यो मध्यान्धे हि मुहूर्तकम् ।
 मलमूत्रोत्सर्जनार्थं तत्कथाकीर्तनान्नरैः ॥ ३१ ॥
 वङ्गना क्षौरं हि सङ्कार्यं दिनादवाग्रतामये ।
 कार्यं सङ्क्षेपतो नित्यकर्म सर्वं प्रयत्नतः ॥ ३२ ॥
 वक्तुः पार्श्वे सहायार्थमन्यः स्थाप्यस्तथाविधः ।
 पण्डितः संशयच्छेत्ता लोकबोधनतत्परः ॥ ३३ ॥
 कथाविघ्नविनाशार्थं गणनाथं प्रपूजयेत् ।
 कथाधीशं शिवं भक्त्या पुस्तकं च विशेषतः ॥ ३४ ॥
 कथां शिवपुराणस्य शृणुयादादरात्सुधीः ।
 श्रोता सुविधिना शुद्धः शुद्ध्यित्तः प्रसन्नधीः ॥ ३५ ॥
 अनेककर्मविभ्रान्तः कामादिषड्विकारवान् ।
 स्त्रैणः पाप्माण्डवादी च वक्ता श्रोता न पुण्यभाक् ॥ ३६ ॥
 लोकयिन्तां धनागारपुत्रयिन्तां व्युदस्य च ।
 कथायित्तः शुद्धमतिः स लभेत् कलमुत्तमम् ॥ ३७ ॥
 श्रद्धाभक्तिसमायुक्ता नान्यकार्येषु लालसाः ।
 वाग्यताः श्रुत्योऽव्यग्राः श्रोतारः पुण्यभागिनः ॥ ३८ ॥
 अभक्ता ये कथां पुण्यां शृण्वन्तीमां नराधमाः ।
 तेषां श्रवणं नास्ति क्वलं दुःखं भवे भवे ॥ ३९ ॥
 असम्पूज्य पुराणं ये यथाशक्त्या ह्युपायनैः ।
 शृण्वन्तीमां कथां मूढाः स्युर्दरिद्रा न पावनाः ॥ ४० ॥

કથાયાં કથ્યમાનાયાં ગચ્છન્ત્યન્યત્ર ચે નરાઃ ।
 ભોગાન્તરે પ્રણશ્યન્તિ તેષાં દારાદિસમ્પદઃ ॥ ૪૧ ॥
 સોષણીષમસ્તકા ચે ચ શૃણ્વન્તીમાં કથાં નરાઃ ।
 તત્પુત્રાશ્ચ પ્રજાયન્તે પાપિનઃ કુલદૂષકાઃ ॥ ૪૨ ॥
 તામ્બૂલં ભક્ષયન્તો ચે શૃણ્વન્તીમાં કથાં નરાઃ ।
 સ્વવિષ્ઠાં ખાદ્યન્ત્યેતાન્નરકે ચમકિકુરાઃ ॥ ૪૩ ॥
 ચે ચ તુડ્ગાસનારૂઢાઃ શૃણ્વન્તીમાં કથાં નરાઃ ।
 ભુક્ત્વા તે નરકાન્ સર્વાસ્તતઃ કાકા ભવન્તિ હિ ॥ ૪૪ ॥
 ચે વીરાઘાસનારૂઢાઃ શૃણ્વન્તીમાં કથાં શુભામ્ ।
 ભુક્ત્વા તે નરકાન્ સર્વાન્વિષવૃક્ષા ભવન્તિ વૈ ॥ ૪૫ ॥
 અસમ્પ્રણમ્ય વક્તારં કથાં શૃણ્વન્તિ ચે નરાઃ ।
 ભુક્ત્વા તે નરકાન્ સર્વાન્ ભવન્ત્યર્જુનપાદપાઃ ॥ ૪૬ ॥
 અનાતુરાઃ શયાના ચે શૃણ્વન્તીમાં કથાં નરાઃ ।
 ભુક્ત્વા તે નરકાન્ સર્વાન્ ભવન્ત્યજગરાદયઃ ॥ ૪૭ ॥
 વક્તુઃ સમાસનારૂઢા ચે શૃણ્વન્તિ કથામિમામ્ ।
 ગુરુતત્પસમં પાપં પ્રાપ્યતે નારકૈઃ સદા ॥ ૪૮ ॥
 ચે નિન્દન્તિ ચ વક્તારં કથાં ચેમાં સુપાવનીમ્ ।
 ભવન્તિ શુનકા ભુક્ત્વા દુઃખં જન્મશતં હિ તે ॥ ૪૯ ॥
 કથાયાં વર્તમાનાયાં દુર્વાદં ચે વદન્તિ હિ ।
 ભુક્ત્વા તે નરકાન્ ધોરાન્ ભવન્તિ ગર્દભાસ્તતઃ ॥ ૫૦ ॥
 કદાચિન્નાપિ શૃણ્વન્તિ કથામેતાં સુપાવનીમ્ ।
 ભુક્ત્વા તે નરકાન્ ધોરાન્ ભવન્તિ વનસૂકરાઃ ॥ ૫૧ ॥
 કથાયાં કીર્ત્યમાનાયાં વિદ્મં કુર્વન્તિ ચે ખલાઃ ।
 કોટયઘં નરકાન્ ભુક્ત્વા ભવન્તિ ગ્રામસૂકરાઃ ॥ ૫૨ ॥
 એવં વિચાર્ય શુદ્ધાત્મા શ્રોતા વક્તૃસુભક્તિમાન્ ।
 કથાશ્રવણહેતોર્હિ ભવેત્ પ્રીત્યોદયતઃ સુધીઃ ॥ ૫૩ ॥
 કથાવિદ્મવિનાશાર્થં ગણેશં પૂજયેત્ પુરા ।

नित्यं सम्पाद्य सङ्क्षेपात् प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ ५४ ॥

नवग्रहांश्च सम्पूज्य सर्वतोभद्रदैवतम् ।

शिवपूजोक्तविधिना पुस्तकं तत्समर्थयेत् ॥ ५५ ॥

पूजनान्ते महाभक्त्या करौ बद्ध्वा विनीतकः ।

साक्षाच्छिवस्वरूपस्य पुस्तकस्य स्तुतिं यरेत् ॥ ५६ ॥

श्रीमच्छिवपुराणाभ्यः प्रत्यक्षस्त्वं मહેश्वरः ।

श्रवणार्थं स्वीकृतोऽसि सन्तुष्टो भव वै मयि ॥ ५७ ॥

मनोरथो मदीयोऽयं कर्तव्यः सकलस्त्वया ।

निर्विघ्नेन सुसम्पूर्णा कथाश्रवणमस्तु मे ॥ ५८ ॥

भवाम्बिमग्नं दीनं मां समुद्धर भवार्णवात् ।

कर्मग्राह्यगृहीताङ्गं दासोऽहं तव शङ्कर ॥ ५९ ॥

अेवं शिवपुराणं हि साक्षाच्छिवस्वरूपकम् ।

स्तुत्वा दीनवयः प्रोष्य वक्तुः पूजां समारभेत् ॥ ६० ॥

शिवपूजोक्तविधिना वक्तारं यः समर्थयेत् ।

सपुष्पवस्त्रभूषाभिर्धूपदीपादिनार्थयेत् ॥ ६१ ॥

तदग्रे शुद्ध्यित्तेन कर्तव्यो नियमस्तदा ।

आसमाप्तिं यथाशक्त्या धारणीयः सुयत्नतः ॥ ६२ ॥

व्यासरूपं प्रबोधाग्रयं शिवशास्त्रविशारद ।

अेतत्कथाप्रकाशेन मदज्ञानं विनाशय ॥ ६३ ॥

वरणं पञ्चविप्राणां कार्यं वैकस्य भक्तिततः ।

शिवपञ्चार्षमन्त्रस्य जपः कार्यश्च तैः सदा ॥ ६४ ॥

छत्युक्तस्ते मुने भक्त्या कथाश्रवणसद्भिः ।

श्रोतृणां यैव भक्तानां किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६५ ॥

छति श्रीस्कान्दे महापुराणे शिवपुराणमाहात्म्ये श्रवणविधिवर्णनं नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

૦.૭ સપ્તમોઽધ્યાયઃ વિધિનિષેધપુસ્તકવક્તૃપૂજનવર્ણનમ્

શૌનક ઉવાચ ।

સૂત સૂત મહાપ્રાજ્ઞ ધન્યસ્ત્વં શૈવપુઙ્ગવ ।

શ્રાવિતેયં કથાસ્માકમદ્ભુતેયં શુભાવહા ॥ ૧ ॥

પુંસાં શિવપુરાણસ્ય શ્રવણપ્રતિનાં મુને ।

સર્વલોકહિતાર્થાય દયયા નિયમં વદ ॥ ૨ ॥

સૂત ઉવાચ ।

નિયમં શૃણુ સદ્ભક્ત્યા પુંસાં તેષાં ચ શૌનક ।

નિયમાત્ સત્કથાં શ્રુત્વા નિર્વિઘ્નફલમુત્તમમ્ ॥ ૩ ॥

પુંસાં દીક્ષાવિહીનાનાં નાધિકારઃ કથાશ્રવે ।

શ્રોતુકામૈરતો વક્તુર્દીક્ષા ગ્રાહ્યા ચ તેમુને ॥ ૪ ॥

બ્રહ્મચર્યમધરસુપ્તિઃ પત્રાવલ્યાં ચ ભોજનમ્ ।

કથાસમાપ્તૌ ભુક્તિં ચ કુર્યાન્નિત્યં કથાપ્રતી ॥ ૫ ॥

આસમાપ્તપુરાણં હિ સમુપોષ્ય સુશક્તિમાન્ ।

શૃણુયાદ્ભક્તિતઃ શુદ્ધઃ પુરાણં શૈવમુત્તમમ્ ॥ ૬ ॥

ઘૃતપાનં પયઃપાનં કૃત્વા વા શૃણુયાત્ સુખમ્ ।

ફલાહારેણ વા શ્રાવ્યમેકભુક્તં ન વા હિ તત્ ॥ ૭ ॥

એકવારં હવિષ્યાન્નં ભુજ્યાદેતત્કથાપ્રતી ।

સુખસાધ્યં યથા સ્યાત્તચ્છ્રવણં કાર્યમેવ ચ ॥ ૮ ॥

ભોજનં સુકરં મન્યે કથાસુ શ્રવણપ્રદમ્ ।

નોપવાસો વરશ્ચેત્ સ્યાત્ કથાશ્રવણાવિઘ્નકૃત્ ॥ ૯ ॥

ગરિષ્ઠં દ્વિદલં દગ્ધં નિષ્પાવાંશ્ચ મસૂરિકામ્ ।

ભાવદુષ્ટં પર્યુષિતં જગ્ધ્વા નિત્યં કથાપ્રતી ॥ ૧૦ ॥

વાર્તાકં ચ કલિન્દં ચ ચિચિણ્ડં મૂલકં તથા ।

કૂષ્માણ્ડં નાલિકેરં ચ મૂલં જગ્ધ્વા કથાપ્રતી ॥ ૧૧ ॥

પલાણ્ડું લશુનં હિઙ્ગું ગૃજ્ઞં માદકં હિ તત્ ।

વસ્તૂન્યામિષસઙ્ગાનિ વર્જયેધઃ કથાપ્રતી ॥ ૧૨ ॥

કામાદિષદ્વિકારં ચ દ્વિજાનાં ચ વિનિન્દનમ્ ।

પતિવ્રતાસતાં નિન્દાં વર્જયેદઃ કથાવ્રતી ॥ ૧૩ ॥
 રજસ્વલાં ન પશ્યેચ્ચ પતિતાન્ન વદેત્ કથામ્ ।
 દ્વિજદ્વિષો વેદવર્જ્યાન્ન વદેદઃ કથાવ્રતી ॥ ૧૪ ॥
 સત્યં શૌચં દયાં મૌનમાર્જવં વિનયં તથા ।
 ઔદાર્યં મનસશ્ચૈવ કુર્યાન્નિત્યં કથાવ્રતી ॥ ૧૫ ॥
 નિષ્કામશ્ચ સકામશ્ચ નિયમાચ્છૃણુયાત્ કથામ્ ।
 સકામઃ કામમાપ્નોતિ નિષ્કામો મોક્ષમાપ્નુયાત્ ॥ ૧૬ ॥
 દરિદ્રશ્ચ ક્ષયી રોગી પાપી નિર્ભાગ્ય એવ ચ ।
 અનપત્યોઽપિ પુરુષઃ શૃણુયાત્ સત્કથામિમામ્ ॥ ૧૭ ॥
 કાકવન્ધ્યાદયઃ સમવિધા અપિ ખલસ્ત્રિયઃ ।
 સ્રવદ્ગર્ભા ચ યા નારી તાભ્યાં શ્રાવ્યા કથા પરા ॥ ૧૮ ॥
 સર્વેષાં શ્રવણં કાર્યં સ્ત્રીભિઃ પુમ્ભિશ્ચ યત્નતઃ ।
 એતચ્છિવપુરાણસ્ય વિધિના ચ કથાં મુને ॥ ૧૯ ॥
 એતચ્છિવપુરાણસ્ય પારાયણાદિનાનિ વૈ ।
 અત્યુત્તમાનિ બોધ્યાનિ કોટિયજ્ઞસમાનિ ચ ॥ ૨૦ ॥
 એતેષુ વિધિના દત્તં ચદલ્પમપિ વસ્તુ હિ ।
 દિવસેષુ વરિષ્ઠેષુ તદક્ષય્યકૃલં લભેત્ ॥ ૨૧ ॥
 એવં કૃત્વા વ્રતવિધિં શ્રુત્વેમાં પરમાં કથામ્ ।
 પરાનન્દયુતઃ શ્રીમાનુદ્યાપનમથાયરેત્ ॥ ૨૨ ॥
 એતદુદ્યાપનવિધિશ્ચતુર્દશ્યાઃ સમો મતઃ ।
 કાર્યસ્તદ્બ્રહ્મનાઢ્યૈશ્ચ તદુક્તકૃલકાઙ્ગિભિઃ ॥ ૨૩ ॥
 અકિચ્ચનેષુ ભક્તેષુ પ્રાયો નોદ્યાપનગ્રહઃ ।
 શ્રવણેનૈવ પૂતાસ્તે નિષ્કામાઃ શામ્ભવા મતાઃ ॥ ૨૪ ॥
 એવં શિવપુરાણસ્ય પારાયણમખોત્સવે ।
 સમાપ્તે શ્રોતૃભિર્ભક્ત્યા પૂજા કાર્યા પ્રયત્નતઃ ॥ ૨૫ ॥
 શિવપૂજનવત્ સમ્યક્ પુસ્તકસ્ય પુરો મુને ।
 પૂજા કાર્યા સુવિધિના વક્તુશ્ચ તદનન્તરમ્ ॥ ૨૬ ॥

પુસ્તકાચ્છાદનાર્થં હિ નવીનં ચાસનં શુભમ્ ।
 સમર્થયેદ્ દૃઢં દિવ્યં બન્ધનાર્થં ચ સૂત્રકમ્ ॥ ૨૭ ॥
 પુરાણાર્થં પ્રયચ્છન્તિ યે સૂત્રં વસનં નવમ્ ।
 ભોગિનો જ્ઞાનસમ્પન્નાસ્તે ભવન્તિ ભવે ભવે ॥ ૨૮ ॥
 વકૃત્રે દધાન્મહાર્હાણિ વસ્તૂનિ વિવિધાનિ ચ ।
 વસ્ત્રભૂષણપાત્રાણિ દિવ્યં બહુ વિશેષતઃ ॥ ૨૯ ॥
 આસનાર્થં પ્રયચ્છન્તિ પુરાણસ્ય ચ યે નરાઃ ।
 કમ્બલાજિનવાસાંસિ મઝ્યં ફલકમેવ ચ ॥ ૩૦ ॥
 સ્વર્ગલોકં સમાસાધ્ય ભુક્ત્વા ભોગાન્ યથેષ્ણિતાન્ ।
 સ્થિત્વા બ્રહ્મપદે કલ્યં યાન્તિ શૈવપદં તતઃ ॥ ૩૧ ॥
 એવં કૃત્વા વિધાનેન પુસ્તકસ્ય પ્રપૂજનમ્ ।
 વક્તુશ્ચ મુનિશાર્દૂલ મહોત્સવપુરસ્સરમ્ ॥ ૩૨ ॥
 સહાયાર્થં સ્થાપિતસ્ય પણ્ડિતસ્ય પ્રપૂજનમ્ ।
 કુર્યાત્તદનુસારેણ કિઞ્ચિદ્ધૂનં ધનાદિભિઃ ॥ ૩૩ ॥
 સમાગતેભ્યો વિપ્રેભ્યો દદ્યાદન્નં ધનાદિકમ્ ।
 મહોત્સવઃ પ્રકર્તવ્યો ગીતૈર્વાદ્યૈશ્ચ નર્તનૈઃ ॥ ૩૪ ॥
 વિરક્તશ્ચ ભવેચ્છ્રોતા પરેડહનિ વિશેષતઃ ।
 ગીતા વાચ્યા શિવેનોક્તા રામચન્દ્રાય ચા મુને ॥ ૩૫ ॥
 ગૃહસ્થશ્ચેદ્ભવેચ્છ્રોતા કર્તવ્યસ્તેન ધીમતા ।
 હોમઃ શુદ્ધેન હવિષા કર્મણસ્તસ્ય શાન્તયે ॥ ૩૬ ॥
 રુદ્રસંહિતયા હોમઃ પ્રતિશ્લોકેન વા મુને ।
 ગાયત્ર્યાસ્તન્મયત્વાચ્ચ પુરાણસ્યાસ્ય તત્ત્વતઃ ॥ ૩૭ ॥
 અથવા મૂલમન્ત્રેણ પઞ્ચવર્ણેન શૈવતઃ ।
 હોમાશક્તૌ બુધો હૌમ્યં હવિર્દદ્યાદ્ દ્વિજાય તત્ ॥ ૩૮ ॥
 દોષયોઃ પ્રશમાર્થં ચ ન્યૂનતાધિકતાખ્યયોઃ ।
 પઠેચ્ચ શૃણુયાદ્ભક્ત્યા શિવનામસહસ્રકમ્ ॥ ૩૯ ॥
 તેન સ્યાત્ સફલં સર્વં સફલં નાત્ર સંશયઃ ।
 યતો નાસ્ત્યધિકં ત્વસ્માત્ ત્રૈલોક્યે વસ્તુ કિઞ્ચન ॥ ૪૦ ॥

એકાદશમિતાન્ વિપ્રાન્ ભોજયેન્મધુપાયસૈઃ ।

દદ્યાત્ તેભ્યો દક્ષિણાં ચ વ્રતપૂર્ણત્વસિદ્ધયે ॥ ૪૧ ॥

શક્તૌ પલત્રયમિતસ્વાર્ણેન સુન્દરં મુને ।

સિંહં વિધાય તત્રાસ્ય પુરાણસ્ય શુભાક્ષરમ્ ॥ ૪૨ ॥

લેખિતં લિખિતં વાપિ સંસ્થાપ્ય વિધિના પુમાન્ ।

સમ્પૂજ્યાવાહનાદૈશ્ચ હ્યુપચારૈઃ સદક્ષિણમ્ ॥ ૪૩ ॥

વસ્ત્રભૂષણગન્ધાદૈઃ પૂજિતાય ચતાત્મને ।

આચાર્યાય સુધીર્ઘદાચ્છિવસન્તોષહેતવે ॥ ૪૪ ॥

તેન દાનપ્રભાવેણ પુરાણસ્યાસ્ય શૌનક ।

સમ્પ્રાપ્યાનુગ્રહં શૈવં મુક્તઃ સ્યાદ્ભવબન્ધનાત્ ॥ ૪૫ ॥

એવં કૃતે વિધાને ચ શ્રીમચ્છિવપુરાણકમ્ ।

સમ્પૂર્ણફલદં સ્યાદ્ઐ ભુક્તિમુક્તિપ્રદાયકમ્ ॥ ૪૬ ॥

ઇતિ તે કથિતં સર્વં કિં ભૂયઃ શ્રોતુમિચ્છસિ ।

શ્રીમચ્છિવપુરાણસ્ય માહાત્મ્યં સર્વકામદમ્ ॥ ૪૭ ॥

શ્રીમચ્છિવપુરાણં તુ પુરાણતિલકં સ્મૃતમ્ ।

મહચ્છિવપ્રિયં રમ્યં ભવરોગનિવારણમ્ ॥ ૪૮ ॥

તે જન્મભાજઃ ખલુ જીવલોકે

યે વૈ સદા ધ્યાયન્તિ વિશ્વનાથમ્ ।

વાણી ગુણાન્ સ્તૌતિ કથાં શૃણોતિ

શ્રોત્રદ્વયં તે ભવમુત્તરન્તિ ॥ ૪૯ ॥

સકલગુણવિભેદૈર્નિત્યમસ્યષ્ટરૂપં

જગતિ ચ બહિરન્તર્ભાસમાનં મહિમ્ના ।

મનસિ ચ બહિરન્તર્વાઙ્મનોવૃત્તિરૂપં

પરમશિવમનન્તાનન્દસાન્દ્રં પ્રપદ્યે ॥ ૫૦ ॥

ઇતિ શ્રીસ્કાન્દે મહાપુરાણે સનત્કુમારસંહિતાયાં શ્રીશિવપુરાણશ્રવણપ્રતિનાં

વિધિનિષેધપુસ્તકવક્તૃપૂજનવર્ણનં નામ સપ્તમોઽધ્યાયઃ ॥ ૭ ॥

॥ શ્રીશિવમહાપુરાણમાહાત્મ્ય સમ્પૂર્ણમ્ ॥

Shri Shiva Mahapuranam Mahatmyam
pdf was typeset on September 14, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

